

Bertel Hestbjerg har været med til at teste overdækkede rodekummer til slagtesvin. I dag har han bygget kummer på udearealet i alle stier. Foto: Irene Brandt.

Grise gider ikke stangtennis

Trækloster, kløborster, bowlingkugler og bil-dæk. Kløge grise gider ikke kede sig, og meget bliver gjort for at holde dem beskæftiget - med svingende succes

SLAGTESVIN

AF KAREN MUNK NIELSEN

Den økologiske svineproduktion udvikler sig stærkt i disse år. Der bliver plantet træer i faremarkerne, eksperimenteret med senere fravæning, mobile stalde og nye typer farehytter.

Rodekummer på Hestbjerg

- ▶ Der er bygget overdækkede rodekummer i alle storstier
- ▶ Kummerne tilses, renses og efterfyldes løbende med ca. 5 m³/kasse om ugen
- ▶ Der bruges 5.000 m³ flis om året.
- ▶ Rodemateriale: lyngflis, træflis, havekompost
- ▶ Pris pr. gris: 4-5 kroner plus arbejdstid.

Økologisk Landsforening har produceret videoen 'Lyngflis som strøelses- og rodemateriale til svin', hvor Bertel Hestbjerg fortæller om sine erfaringer. Videoen kan ses på www.okologi.dk eller YouTube.

Et område, der stadig volder hovedbrud, er slagtesvinenes udeareal ved staldene. Hvordan skal det indrettes, så grisene ikke gøder over det hele, men også er attraktivt til hvile og beskæftigelse, og hvordan holder man i det hele taget grisene beskæftigede med noget fornuftigt?

Rodekummer i alle stier

På en temadag om økologisk svineproduktion i Dronninglund gjorde forskere, rådgivere og landmænd for nylig status over resultaterne i projektet pECOSYSTEM, der netop har fokus på dette.

En af de landmænd, der deltager i projektet, er Bertel Hestbjerg, Hestbjerg Økologi. Han har testet såkaldte rodekummer med forskelligt materiale i et par af sine storstier. Han har også afprøvet mange forskellige legeredskaber gennem tiden og konstaterer, at meget har været forgæves.

- De mister interessen for legetøj efter kort tid. Grise gider ikke stangtennis. De gider rode efter noget at spise, sagde han.

Derfor er der nu bygget rodekummer i alle storstier, og en ny ide er udviklet: en roe-karussel, som, når

grisene drejer den, rasper og spytter små stykker roer ud.

- Med 100 g pr. gris om dagen rækker en hektar til 5.000 slagtesvin, så det burde være et overkommeligt areal at hakke, vurderede Bertel Hestbjerg.

Lyng bedre end træflis

Rodekummerne indeholder flis og ikke som sådan føde for grisene. Der er imidlertid forskel på flis og dermed også på grisenes interesse for at rode i kummerne, konstaterede Bertel Hestbjerg, der har afprøvet forskellige materialer.

- Gyllepumpen er ikke så glad for lyngflis, men grisene er meget glade, måske fordi indholdet er mere alsidigt end i træflis. Desværre er der ikke altid lyngflis at få, fortæller Bertel Hestbjerg, der i år har havekompost i kummerne.

Erfaringen med træflis er, at det kan udløse hoste hos grisene - måske på grund af svampesporer.

Karen Munk Nielsen er kommunikationskonsulent i Økologisk Landsforening.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Artiklen er skrevet ifm. projektet *Demonstration af nye økologiske løsninger II*. Projektet er støttet af Promilleafgiftsfonden for Landbrug, Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikterne og Miljø- og Fødevarerministeriet.

Farehytte med godt arbejdsmiljø

De fysiske rammer for søerne og grisen hos Thomas Bertram har han selv udviklet i samarbejde med Vanggaard Staldmontage

PRAKTIKERDAG

TEKST OG FOTO: IRENE BRANDT

Da Thomas Bertram for 1½ år siden købte gården i Jerslev i Nordjylland var det med ønsket om at producere økologiske grise; men han havde også planer om, hvordan en farehytte kunne indrettes, så både arbejdsmiljø og dyrevelfærd tilgodeses mere end i de hytter, der var på markedet.

- Jeg havde fem punkter, jeg gerne ville forbedre hytterne på. Dels skulle man kunne stå op inde i hytten, dels skulle der være varme huler til gri-

sene, dels skulle det være muligt at styre både temperatur og klima i hytterne, og endelig skulle det være muligt at lave ammesøer, fortalte Thomas Bertram, da han i forbindelse med ICROFS' praktikerdag om økologisk svineproduktion i begyndelsen af juni viste sin produktion frem for arrangementets deltagere.

I dag har han 115 søer, som 12 ad gangen skiftes til at fare hver 3. uge.

Sammen med Vanggaard Staldmontage har Thomas Bertram udviklet en farehytte, der er stor nok til at rumme fire søer med hver sit kuld grise. Hytterne står direkte på jorden; men grisene har en hule med varmelampe, hvor de kan krybe ind og varme sig.

- I vinter var træk et problem, selvom vi kan skærme åbningerne med plader. Vi har derfor videreudviklet den første model, og jeg mener, at

Det er svært at optimere på tre ubekendte

Opfedning af svin på friland er uopdyrket land inden for økologisk landbrug, men Hans Henrik Thomsens mobile svinestald har sat skub i udviklingen

PRAKTIKERDAG

TEKST OG FOTO: IRENE BRANDT

Efter besøget hos Thomas Bertram (se artiklen herover) fortsatte deltagerne på ICROFS' Praktikerdag til Hallundbjerg, hvor Hans Henrik Thomsen, der køber grise af Thomas Bertram, feder dem op i sine mobile svinestalde.

Staldene indgår i Hans Henrik Thomsens sædskifte: svin, korn, efterafgrøde osv.

Besigtigelsen af de mobile stalde viste deltagerne, at opfedning af svin på friland på mange måder er et eksperiment.

- Svinene på mine marker får fire forskellige slags foder: De får foder

fra en silo, de æder græs, de æder planterødder og de æder regnorme og insekter, som de roder frem i jorden. Forskningen ved en hel masse om den foderdel, der kommer fra en silo; men den ved kun lidt om foder-værdien af græs, rødder og insekter og orme, som grise æder, når de fou-ragerer på marken, sagde Hans Henrik Thomsen. Han tilføjede:

- Den manglende viden er et problem, når man feder svin op på friland, for det er svært at optimere på tre ubekendte.

Tre timer om dagen

Men viden er på vej. Hallundbjerg er deltager i projektet: Intensiv mobil svineproduktion integreret i markdriften. I projektet måles driftens miljøpåvirkning og dyrevelfærd i staldene/markerne. Og når projektet er afsluttet, vil der være viden, som andre landmænd kan bygge videre på. Hans Henrik Thomsen oplyste, at han kan overkomme arbejdet med de mobile stalde med en indsats på tre timer dagligt.

- Om morgenen bruger jeg to timer